

HANDLÍŘ, Jakub: Německo-rakouské vztahy 1998-2005. Diplomová práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií UK-FSV (Katedra německých a rakouských studií), Praha 2014, 89 stran.

Předložená diplomová práce J. Handlíře se zabývá německo-rakouskými vztahy v poměrně krátkém, avšak interpretačně atraktivním období let 1998-2005. V r. 1998 se totiž v Německu dostává k moci rudozelená koalice SPD/Bündnis 90-Die Grünen, která sice nezměnila základní směřování německé zahraniční politiky (charakterizovaný nejčastěji konceptem „civilní mocnosti“), avšak vnesla do jejich obsahů některé významné a viditelné posuny a korekce. Naopak v Rakousku byla po podzimních volbách v r. 1999 vytvořena kontroverzní koaliční vláda ÖVP/FPÖ, která díky populistické a xenofobní FPÖ ve vládě (a hlavně kvůli sadě problematických výroků předsedy FPÖ Jörga Haidera) vyvolala nečekaně prudkou reakci v podobě sankčních opatření 14 členských států EU vůči Rakousku. SRN – vedle Francie a Belgie (pomineme-li ostré reakce v USA a v Izraeli) – byla bezpochyby jedním z hlavních iniciátorů a „promotorů“ těchto sankcí, k nimž se kupodivu poněkud unáhleně – ač tehdy nečlen EU – přidala i Česká republika. S tématem sankcí souvisí i autorova hlavní výzkumná otázka, zda lze politiku SRN vůči Rakousku ve sledovaném období „ještě“ označit za politiku tzv. civilní mocnosti, resp. i hypotéza, že nikoliv – „protože připojení se k takovému prostředku (=sankce) (...) kvůli účasti jedné politické strany v koaliční vládě není v souladu se zahraniční politikou státu, který lze označit za civilní mocnost“ (s. 4).

Členění práce je kombinací chronologického a tematického přístupu. V první kapitole je tématizován koncept civilní mocnosti a jeho aplikace na zahraniční politiku SRN před i po sjednocení Německa. Současně je zde představena teorie asymetrických dyád H. Neuholda a H. von Riekhoffa, s úspěchem v minulosti aplikovaná na analýzu vztahů malých a velkých států, a to s cílem využít kombinaci obou přístupů pro systematictější charakteristiku „nerovných“ vztahů Německa s jeho kulturně velmi blízkým, ale malým jihovýchodním sousedem v období, které je možno označit v obou státech v řadě ohledů za přelomové. Druhá kapitola se zabývá vývojem vztahů mezi SRN a Rakouskem v historické retrospektivě, autor je vzhledem k množství důležitých kontinuit sleduje již od r. 1870, a to i se zřetelem na dovršení pomalu, ale jistě dotvořené rakouské národní a státní identity po 2. světové válce. Charakter exkursu (nicméně vzhledem k tématu exkursu přijatelného a důležitého) má pak 3. kapitola, zabývající se Freiheitliche Partei Österreichs a souvisejícím fenoménem Jörga Haidera, tedy stranou, jejíž vstup do rakouské vlády v r. 2000 vyvolal nečekaně ostrá sankční opatření vůči Rakousku. Centrální 4. kapitola pak pojednává o dopadech nástupu historicky nových koaličních modelů (rudozeleného v SRN, černomodrého v Rakousku) na zahraniční politiku obou států a především na jejich vzájemné vztahy v této již na první pohled navzájem nepříznivé konstelaci. Autor se zde také pokusil aplikovat výše uvedené teoretické modely, resp. tento úmysl deklaroval. Následující (a zároveň poslední), spíše deskriptivní kapitola pro léta 2001-2005 pak popisuje proces poměrně rychlého překonávání krize ve vzájemných vztazích, jež kulminovala během r. 2000.

Autor vychází z poměrně rozsáhlého korpusu pramenů a literatury, jakkoliv by se samozřejmě dal doplnit o řadu dalších titulů přinášejících zajímavé detaily (tak např. chybí memoáry jednoho z hlavních aktérů, Wolfganga Schüssela, z r. 2009 – i když byly kritikou

vnímány spíše apologeticky, zde s. 103-120). Zejména v přehledové 5. kapitole pak negativně vnímám její asymetrické založení – téměř výlučně - na pramenech rakouské provenience (i když k ročenkám BMEIA existuje německý pandám, byť hůře dostupný, či alternativně přehledy v Internationale Politik, periodiku nahradivším v 90. letech tradiční Europa-Archiv). Výsledný tvar Handlířovy práce odráží i nutnost tematického i metodologického posunu (oproti původnímu projektu, který příliš zdůrazňoval ideologicko-politické diference mezi tehdejšími bonnským/berlínským resp. vídeňským kabinetem) ke spíše empirické, historicko-analytické studii, v níž se deklarovaná metodologická východiska (Zivilmacht, asymetrické dyády) objevují jen jako jakási dodatečná *Pflichtübungen* na velmi malém prostoru. Přesto se autorovi „podařilo“ – poukazem na řadu oblastí, v níž oba státy navzdory krizi v r. 2000 dobře a efektivně spolupracovaly, vyvrátit původní unáhlenou hypotézu, že (by) snad Německo i v tomto konkrétním případě zásadně revidovalo či opustilo koncept „civilní mocnosti“. Obecně lze říci, že pro autora je charakteristický smysl pro detail a analýzu, méně již pro syntézu a účelné propojení různých metodologických přístupů. Jazyková úroveň práce, v pracovních verzích poměrně nedobrá, se v konečné verzi výrazně zlepšila. Celkově lze práci Jakuba Handlíře označit za užitečný příspěvek k opomíjené problematice německo-rakouských vztahů v jejich kritickém období – v období, které ostatně představovalo i nepříjemnou krizi ve vztazích česko-rakouských, byť z důvodů poněkud odlišných.

Diplomovou práci Jakuba Handlíře doporučuji k obhajobě a doporučuji její klasifikaci stupněm *velmi dobře* (2).

V Praze 10. června 2014

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

IMS UK-FSV